

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**A Szlovén Köztársaság elnöke Nataša Pirc Musar ünnepi beszéde az államiség napja
alkalmából tartott központi állami ünnepségen**

Ljubljana, 2025. június 24

Az elhangzott beszéd a mérvadó.

Kedves szlovén honfitársaim, otthon és külföldön élő szlovénok, a Szlovén Köztársaság állampolgárai és lakosai, kedves mindnyájan!

A szlovén nemzet harmincnégy évvel ezelőtt valósította meg a saját államról szőtt álmát. Azóta különböző elképzeléseink és vízióink vannak országunkról, de mindannyiunk közös vágya, hogy Szlovéniát belföldön és külföldön is megbecsüljék. A tiszteletet azonban ki kell érdemelni. Ebben sikeresek lehetünk, de csak akkor, ha mindannyian, együtt és külön-külön is, felelősségteljesen cselekszünk. Múltunk, jelenünk, és jövőnk iránti felelősséggel.

A „felelősség” szónak több jelentése is van. A „felelősség” Szlovénia fejlődése szempontjából, hogy olyan országgá váljon, amilyennek szeretnénk és megérdemlünk, alkotmányunk tiszteletben tartását és végrehajtását jelenti. A mindennapi életben a „felelősség” a szolidáris közösség elve és alapja. A „felelősség” szó történelmünkkel és a nemzetközi közösség történelmével kapcsolatban azt is jelenti, hogy nem hagyjuk, hogy feledésbe merüljön a történelem.

Szlovénia fiatal ország, emiatt még fontosabb, hogy ne feledkezzünk meg a múltról. Az a tény, hogy ma bárhol a világon büszkén énekelhetjük a szlovén himnusz, olyan kiváltság, amely nem minden nemzetnek adatik meg. Ezt azoknak köszönhetjük, akik harcoltak Szlovénia függetlenségéért. Nem indulhattunk volna el a függetlenség és az államiség útján a rendőrség és a területvédelmi egységek nélkül, azok nélkül a bátor embereink nélkül, akik mindenüket kockáztatva, beleértve az életüket is, szembeszálltak a jugoszláv politikával és a hadsereggel. De a küzdelmünkről szóló történet ennél sokkal hosszabb. Ezért a mi felelősségünk is, hogy soha se feledkezzünk meg honfitársainkról, akik az évszázadok során harcoltak, és életüket áldozták a szlovén földért a nap alatt, sem pedig a nemzeti felszabadító harc harcosairól, akik a második világháborúban elszántan és bátran ellenszegültek a megszállóknak! Nélkülük még gondolkodni sem lehetne arról, nemhogy a gyakorlatban bizonyítani, hogy népként és nemzetként magunk dönthetünk önmagunkról és a jövőnkéről.

Az emlékezés iránti felelősség azt is jelenti, hogy a háború utáni gyilkosságok áldozatait méltó módon el kell temetni. Ez még nem történt meg, de láthatáron van e célkitűzésünk megvalósítása. Tisztában vagyunk azzal a felelősségünkkel, hogy itt az idő, hogy végre megvalósítsuk az áldozatoknak a temetéshez és a sírhelyhez való jogát. Ezért még egyszer megismétlem: tegyük meg ezt a lépést. Tegyük meg ezt a lépést, és tegyük meg úgy, hogy az ne egy politikus, egy politika, egy párt vagy egy koalíció

diadala legyen. Az áldozatok méltó temetése legyen a második szlovén függetlenségünk. A magánélet elkülönítése a napi politikától, valamint Szlovénia két világháború közötti és háború utáni történelmének átpolitizálásától. A méltó temetéssel, felelősségünk felvállalásával, országgként és közösségként is érettségünket fogjuk bizonyítani.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Miután a második világháború lezárult, sajnos hamarosan világossá vált, hogy a háború borzalmairól sokan hamar elfeledkeztek, csakúgy, mint a „soha többé” ígéretéről. Még a hidegháború befejezését követően is legalább négy millió ember vesztette az életét világszerte fegyveres konfliktusokban. Az áldozatok, különösen a civil áldozatok száma továbbra is emelkedik, és az agresszió nem ért véget. Joggal tartunk e konfliktusok súlyos regionális, sőt globális következményeitől.

Oroszország Ukrajna elleni agressziójának kezdete azt jelentette, hogy a második világháború óta Európában először ismét hódító háború tombol. Ez a háború nem csupán egy olyan ország erőfitogtatását jelenti, amely az ENSZ Biztonsági Tanácsának állandó tagja, és amely semmibe veszi a nemzetközi jogot. Ez a háború felidézi a 20. század első évtizedeinek zord emlékét is, amely az emberiség történelmének két legnagyobb vérontásához vezetett. Az ukrajnai háború mindkét oldalon naponta több ezer katona életét követeli. Túl sok civil veszti életét – és már most tudjuk és sejtjük, hogy szörnyű körülmények között. Ezekre a bűncselekményre és sok más, a világ minden táján zajló bűncselekményre számos ország, köztük Szlovénia is naponta felhívja a figyelmet az ENSZ Biztonsági Tanácsában.

Ugyanúgy, ahogyan sok ország felhívta a figyelmet az 1990-es évek elején a volt Jugoszláviában elkövetett bűncselekményekre. Lassan harminc éve volt a srebrenicai népirtás. Népirtás a közvetlen szomszédságunkban. A sebek a mai napig nem gyógyultak be, és a bűntettek sem merültek feledésbe. Akkoriban amikor a nemzetközi közösség némán figyelte a történeteket, meg voltunk döbbenve. Ezzel a magatartással ugyanis gyakorlatilag lehetővé tette, hogy ez a felfoghatatlan bűntény megtörténjen. Igaz, az igazságszolgáltatás sokakat, még a legsúlyosabb bűnöket elkövető bűnözőket is rács mögé juttatta. De csak azután, hogy a mészárlás megtörtént. És a gyászoló családoknak senki sem adja vissza a meggyilkolt apákat, testvéreket és fiaikat.

Még mindig zajlanak a háborús és emberiség elleni bűncselekményeknek, köztük a legsúlyosabb bűncselekmények is. Például Szudánban, Mianmarban. Sok ártatlan ember veszti életét nap mint nap a világ szemeitől elrejtve. Senki sem hallja a kiáltásukat, miközben mi tulajdonképpen élő adásban nézzük a gázai népirtást és a palesztinok elleni bűncselekményeket Ciszjordániában.

Gáza nemcsak az embertelenség szinonimájává válik, hanem a nemzetközi jog alapjainak lerombolásának is a szinonimájává. Ki gondolta volna, hogy egy nap majd szankciókat vetnek ki a Nemzetközi Büntetőbíróság ügyészére és több bírójára, csupán azért, mert végzik munkájukat, és próbálják felelősségre vonni az emberiség elleni bűncselekményekért felelős személyeket? Ki gondolta volna, hogy az ENSZ főtitkárát nemkívánatos személynek nyilvánítják? És mindezt csak azért, mert megvédi az Egyesült Nemzetek Alapokmányát, azt az okmányt, amely a második világháború borzalmainak füstölgő hamvain jött létre. Azt az okmányt, amely hitet tesz az emberiesség mellett, amelyre nemzetközi közösségként törekednünk kellene; azt az okmányt, amelyet 193 ország írt alá – annak érdekében, hogy a nyolcvan évvel ezelőtti és a még régebben történt borzalmak soha többé ne történhessenek meg. És ez a „soha többé” mindenkit megillet. Mert az emberiség ... oszthatatlan. Ezért kell felkiáltanunk és figyelmeztetnünk. Minden nap. Minden órában. Minden percben. Legyen vége a palesztinok lemészárlásának – legyen vége a gázai népirtásnak, ne várjuk meg, hogy a végsőig menjenek!

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Legyen vezérelvünk a jövőért való felelősségvállalásunk, ha megbecsült, befogadó, fejlett és haladó közösségként akarunk megfelelni az előttünk álló kihívásoknak, és azokkal megbirkózni. A politikának az embereket kell szolgálnia és példaértékűnek lennie. Meg kell teremtenie a jogállamiságba vetett bizalmukat. Az emberek abba vetett bizalmát, hogy meghallják a szavukat. A politikának következetesen bizonyítani kell, hogy az átláthatóság és a befogadás értékeknek számítanak, nem pedig problémáknak. Ezért kell Szlovéniában komolyan vennünk minden nehézséget és akadályt, amellyel egy ilyen közösség megteremtése és erősítése során találkozunk, a befogadó párbeszéd és a magas szintű politikai kultúra előmozdításával.

Öt ilyen problémát érdemes megemlíteni.

Az első a népszavazáson kinyilvánított népakarat figyelmen kívül hagyása. Példa erre a preferenciális szavazás bevezetése, amelyet a választók több mint 70%-a támogatott, de egy évvel később még mindig nem lépett hatályba. A választók elmondták a véleményüket. Nagyobb beleszólást akarnak abba, hogy ki hozzon döntéseket a nevükben, és ki irányítsa az országot. Az alkotmány egyértelmű: Szlovéniában a hatalom birtokosa a nép, nem pedig az egymást váltó kormányok vagy az ellenzék. A közvetlenül megválasztott parlamenti képviselőktől joggal várható el, hogy felelősségteljesen tiszteletben tartsák, tehát végrehajtsák a nép akaratát.

A második kihívás az átláthatóság hiánya. Ezzel rendszeresen viaskodunk. Néha sikerrel. A politika azzal, hogy a krško nukleáris erőmű (JEK 2) építéséről szóló népszavazást törölte, megfelelő üzenetet küldött az embereknek. A nukleáris jövőnkéről szóló vita természetesen folytatódni fog – adatok és elemzések alapján, a döntéseink következményeinek világos meghatározásával. Ez azonban nem vonatkozik az atomenergia területére. Már a közeljövőben új, pénzügyi kihívást jelentő projektek kerülnek terítékre. Szlovénia elkötelezte magát arra, hogy jelentősen megemeli a védelmi képességeibe szánt befektetéseket. Ez katonai felszerelések és technológia megvásárlását is jelenti, ami további terhet ró a szlovén költségvetésre.

De ezzel kapcsolatban ne legyenek kétségeink. Szlovénia jobb védelmi képességébe való befektetés a felelősségteljes magatartás. Ezt diktálja a régió geopolitikai helyzete, valamint a hagyományos szövetségesekben és szövetségekben tapasztalható változások. Európának a védelempolitika terén a saját lábára kell állnia. Készen kell állnunk. Fel kell készülnünk arra is, hogy saját magunknak szükséges gondoskodni biztonságunkról, hazánkról, ahogyan azt már korábban is tettük a történelem során. De egy közösség ereje nem csak abban rejlik, hogy miként van felfegyverkezve. Egy közösség ereje abban is rejlik, hogy mi köti össze. Ezért mindannyiunk számára fontos politikai üzenet, hogy Szlovénia lakosainak szociális és egyéb jogai nem szenvedhetnek csorbát a védelmi képességekbe való befektetés miatt. Ezért annyira fontos, hogy átlátható legyen a döntéshozatal: mit, hogyan, miért és milyen áron vásárolhatunk közpénzből.

A harmadik akadály, amellyel Szlovénia szembesül, a meritokrácia és a pártokrácia összeütközése. Az a gyakorlat, hogy az alkalmazottakat azon az elven választják ki, hogy mindegy kiről van szó, amíg közénk tartozik. Szlovéniában az emberek ezt már régesrég észrevették, és problémaként tartják számon. Ezzel komolyan kell foglalkoznunk, mert az ilyen gyakorlat negatív következményekkel jár közösségünk fejlődésére és stabilitására nézve. Közérdek és mindannyiunk érdeke, hogy a döntéshozók erőfeszítéseket tegyenek, és képesek legyenek olyan kompromisszumot találni, amelynek eredményeként az országban minden felelős pozíciót az arra legalkalmasabb személyek töltenek be. Szlovénia csak így lesz képes megvalósítani a benne rejlő lehetőségeket és bekerülni a legsikeresebbek közé. Ellenkező esetben soha nem fogjuk utolérni azokat, akik már felismerték a meritokrácia fontosságát a társadalom fejlődése szempontjából, és sikeresen integrálták azt országuk működésébe és kormányzásába.

A negyedik kihívás az éghajlati válsághoz való hozzáállással kapcsolatos. Mintha belefáradtunk volna ebbe a geopolitikai örvénybe, amelyben találtuk magunkat, és megfeledeztünk volna a globális felmelegedésről. Pedig az éghajlati válság itt van. Ne feledkezzünk meg róla, hogy komolyan és felelősségteljesen kell alkalmazkodnunk hozzá.

Eddig az éghajlati válságról főként a következményei, például a természeti katasztrófák prizmáján keresztül beszéltünk, pedig a kulcsfontosságú feladat a kiváltóokok kezelése lenne. Ez nem könnyű feladat, de rendkívül felelősségteljes. Az éghajlati válság és általában a környezetvédelem túlságosan összetett kérdés ahhoz, hogy szűk politikai, gazdasági vagy helyi érdekeknek rendeljük alá. Közös felelősségünk egy olyan ország és közösség megteremtése és fenntartása, amely képes lesz az éghajlati válság kezelésére.

Az ötödik kihívás, az igazságszolgáltatás, amellyel komolyan kell foglalkoznunk, ha egy rendezett, fejlett, befogadó országban akarunk élni, mivel demokratikus politikai rendszerben a hatalmi egyensúly fontos pillérét jelenti. Igazságszolgáltatásunkban nem minden működik ideálisan, és folyamatosan szükség van az ott zajló munka kritikus értékelésére. Ez azt jelenti, hogy az igazságszolgáltatásban és a jogalkotásban is kezelni kell a problémákat, ez teszi lehetővé a működő jogállamot és ezáltal a jogállamiságot, valamint mindenki számára az egyenlő jogbiztonságot. Ehhez nem férhet kétség. Ami azonban mély aggodalomra ad okot, azok az egyre agresszívebbé váló megnyilvánulások, amelyek az igazságszolgáltatás, és a jogállam más intézményei lejáratására irányulnak.

Sajnos az igazságszolgáltatás általánosságban való lejáratásának példáját maguk a politikusok adják. Kizárólag önös érdekeiktől vezérelve visszaélnék láthatóságukkal, hogy meggyőzzék a közvéleményt arról, hogy az igazságszolgáltatás csak akkor „helyes”, ha az az ő javukra, vagy hasonlóan gondolkodó politikai cimboráik és támogatóik javára dönt. Ez a viselkedés a politikai kultúra alacsony szintjét tükrözi, és enyhén szólva felelőtlen. Zűrzavarhoz vezet. Egy ilyen környezetben az autokráciákra jellemző radikális intézkedések és megoldások kerülnek előtérbe, nem pedig az olyan demokratikus társadalmakra jellemző megoldások, mint amilyenben mi a hazánkban élni szeretnénk. Ezért fontos felismerni az autokratikus kormányzás jellemzőit, amelyek a múltban a fasizmushoz és a náciizmushoz is elvezettek. A tévedhetetlen vezető kultusza, a másként gondolkodókkal szembeni intolerancia, a kisebbségek és az értelmiségiek üldözése, az egyetemek alárendelése, a választások manipulálása dezinformáció alapján... Ezek mind az autokratikus kormányzás jól ismert jellemzői, és nem hunyhathatunk szemet az egyre nyilvánvalóbb tendenciák felett – Európában sem.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Európa az otthonunk, amire nagyon oda kell figyelnünk. A belpolitikai széthúzás mellett az Európai Unió világgazdasági helyzete is nyugtalanító. A számok könyörtelenek. Európa lemaradt Kína és az Egyesült Államok mögött is. A Draghi-jelentés javaslatokat tesz azokra az intézkedésekre, amelyeket az Európai Uniónak meg kellene valósítania, hogy megerősítse pozícióját a nemzetközi közösségben. Ezeket a javaslatokat rendkívül komolyan kell venni, azonban alaposan megfontolva.

Az Európai Uniónak stratégiai szempontból függetlenné kell válnia, geopolitikai szempontból pedig befolyásra kell szert tennie, ugyanakkor meg kell őriznie azokat az alapokat, amelyekre épült. Emlékezzünk vissza: ez, az országok egyedülálló szövetsége, amelynek Szlovénia több mint két évtizede büszke tagja, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, az emberi méltóság és az emberi jogok – beleértve a kisebbségek tagjainak jogait is – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek minden tagállamban közősek egy olyan társadalomban, amelyet a pluralizmus, a megkülönböztetésmentesség, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás és a nők és férfiak közötti egyenlőség jellemez. Ezek az értékek az Európai Unió jogrendszerének részét képezik. És csak az ilyen Európai Unió egyben a mi Európai Uniónk is.

A miénk azért, mert jellemünket tükrözi. Szlovénia ugyanis olyan közösség, amely befektet a tudományba, az oktatásba, a kultúrába és a sportba. Olyan közösség, amely gondoskodik az idősekről, a generációk közötti szolidaritásról, a tartós gondozásról, valamint a mindenki számára hozzáférhető egészségügyi és szociális ellátásról. Olyan közösség, amely befektet az egészséges és tiszta környezet fenntartásába. Természetesen messze nem vagyunk tökéletesek. De ha olyan Szlovéniát akarunk, amely biztonságos és kész megvédeni a biztonságát, ha szükséges, bármely eszközzel, akkor azt is tudnunk kell, hogy mi az, amit védünk. Olyan országot védünk, amely lehetővé teszi a szabad alkotást és a vállalkozószellemet, miközben biztosítja, hogy senki se legyen hátrányos helyzetben, ne legyen marginalizálódva, ne érje megkülönböztetés, vagy ne legyen kirekesztve. Olyan közösséget védünk, amely elkötelezett a jogállamiság megerősítése, a mindenkit megillető emberi jogok tiszteletben tartása, a korrupció elleni hatékony küzdelem és az éghajlati válság kezelése mellett. Valamennyi politikus, minden párt és koalíció kötelessége és felelőssége egy ilyen közösség és egy ilyen ország építése, felépítése, valamint megőrzése. Hogy megmaradhassunk nemzetként. Hogy mi és a jövő generációi minden nap, bárhol büszkék lehessünk Szlovéniára, a szépségéért oly sokak által irigyelt országunkra.

Kedves mindnyájan!

A világban zajló események, nem sok okot adnak nyugalomra és nevetésre. És mégis: ne hagyjuk, hogy ezt elvegyék tőlünk. A nyugalom és a nevetés nem csak fél egészség, ahogy mondani szokták. Egy nemzet önbizalmát is tükrözi. Egy olyan nemzetét, amely nem él bizonytalanságban. Amelyet nem marcangol a múltja és a különbözőségek. Egy olyan nemzetét, amely tudja, mit akar, ahhoz, hogy fennmaradjon. És világos merre vezet az utunk. Tudjuk, hogy a félelem, a káosz és a zűrzavar érzése nem teremti meg a megfelelő környezetet a fejlődéshez és a növekedési lehetőségünk kihasználásához. Ezt a gazdasági sikerek, a Szlovénia lakosai által elért tudományos, kulturális és más eredmények, a szolidaritás, az embertársainkkal való törődés, a jogállamiság, valamint a felelősségvállalás teremti meg.

Amint azt hamarosan látni fogjuk ezen a színpadon, a fiatalok, a legkisebbek is azt mondják, hogy bizakodva és optimistán kell a jövőbe tekintenünk. Ismerjük azt a mondást is, hogy „a fiatalokon áll a világ”. Ez nem teljesen igaz. A fiatalokkal közösen teremtjük meg világunkat. Az ifjúság a jövő hírnöke. Sokszor megmutatja a fényt ott, ahol mi csak sötétséget látunk. De a fiatalok alkotásai sok mindenben függenek attól, milyen alapokat teremtünk meg mi idősebbek. Nekünk kell példamutatón cselekednünk.

A mi felelősségünk, hogy olyan hazát és olyan világot építsünk és őrizzünk meg, amelyet a fiatalok tovább erősíthetnek vagy jobbra tehetnek. Mutassuk meg nekik, hogy akarunk és képesek vagyunk felelősséget vállalni. Hogy tudunk egymással beszélgetni, egymáshoz alkalmazkodni, tudjuk egymást tisztelni, és bevonni a másikat. Mert a felelősség nem választás kérdése – mindannyiunk kötelessége. Ha nem éljük meg és nem hiszünk benne, nem lesz holnapja a szabadságnak, amit ma ünneplünk. A mai napon tanúsított hozzáállásunk lesz a holnap történelme.

Köszönöm Önöknek, és őszintén gratulálok mindenkinek az államiság napja alkalmából!